

Ключові новації нового валютного регулювання

Зустріч із представниками бізнесу

Олена Піддубняк
Департамент відкритих ринків

Херсон 2019

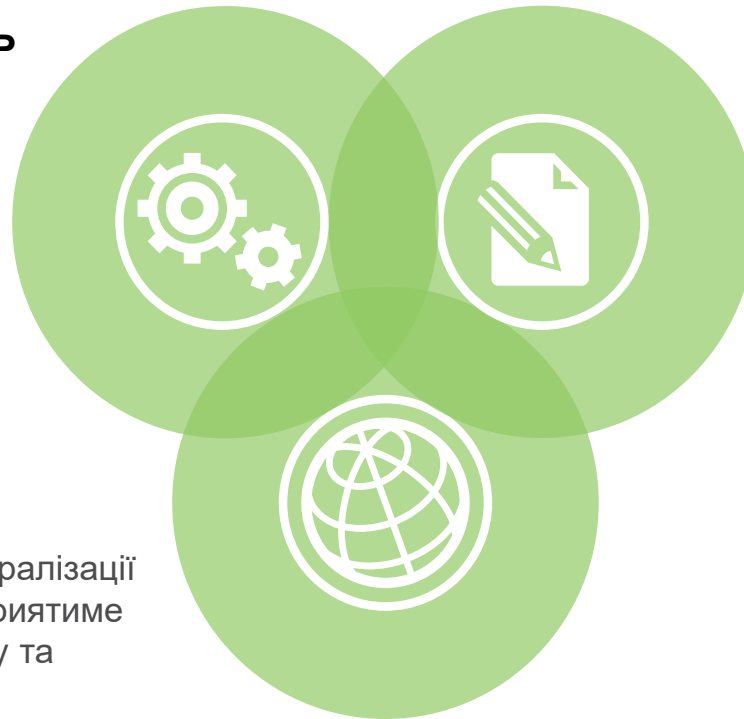
Необхідність лібералізації валютного регулювання обумовлювалася рядом чинників

НИЗЬКА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЮЧОЇ З 1993 РОКУ СИСТЕМИ

Численні нормативні документи та обтяжливі бюрократичні процедури

СВІТОВИЙ ДОСВІД

Проведення поетапної лібералізації валютного регулювання сприятиме притоку іноземного капіталу та економічному зростанню

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЗА УГОДОЮ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС

Ліберальна модель валютного регулювання полегшить ведення бізнесу та сприятиме притоку капіталу в Україну

Валютна лібералізація здійснена в контексті інтеграції до ЄС

Угода про Асоціацію між Україною та ЄС від 27.06 2014

РОЗДІЛ IV. Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею (ЗВТ)

Поточні платежі та рух капіталу (глава 7)

Стаття 145. ... Сторони повинні забезпечувати:

- i. вільний рух капіталу, пов'язаного з надходженням прямих інвестицій ...
- ii. вільний рух капіталу, пов'язаний з наданням кредитів, які стосуються торговельних операцій, або з наданням послуг...
- iii. вільний рух капіталу, пов'язаний з портфельними інвестиціями і фінансовими позиками та кредитами...

Стаття 147.

Протягом **перших 4-х років** ...Сторони вживають заходів для створення необхідних умов для подальшого поступового застосування правил Сторони ЄС про вільний рух капіталу.

До кінця 5-го року з дати набрання чинності цією Угодою Комітет з питань торгівлі розглядає вжиті заходи та визначає умови подальшої лібералізації.

Директива Ради (88/361/ЄЕС) від 24.06.1988

Стаття 1. Забороняє країнам-членам обмеження руху капіталу між резидентами цих держав

Стаття 3. Дозволяє країнам-членам застосовувати захисні тимчасові заходи у випадках «...коли короткотермінові рухи капіталу ... вносять значну напругу на ринки іноземних валют та ведуть до серйозних розладів у здійсненні грошової та валютної політик будь-якої держави-члена..»

Стаття 7. Передбачає, що рух капіталу **В або 3 третіх країн**, країни-члени намагаються організувати **так само**, як і з іншими країнами-членами.

Введення в дію з 07.02.2019 Закону України «Про валюту і валютні операції» - це ...

«Безвіз для капіталу»:
свобода для суб'єктів валютних операцій вирішувати коли проводити такі операції без дозволу регулятора

Можливість для пришвидшення валютної лібералізації: скасовано низку обмежень одночасно із введенням в дію Закону

Просте, прозоре, несуперечливе валютне регулювання як крок до покращення інвестиційного клімату

Запорука фінансової стабільності: інші обмеження Національний банк буде скасовувати поступово за сприятливих макроекономічних умов

Підтвердження спроможності України бути частиною Європи: виконання зобов'язань щодо вільного руху капіталу за Угодою про асоціацію з ЄС

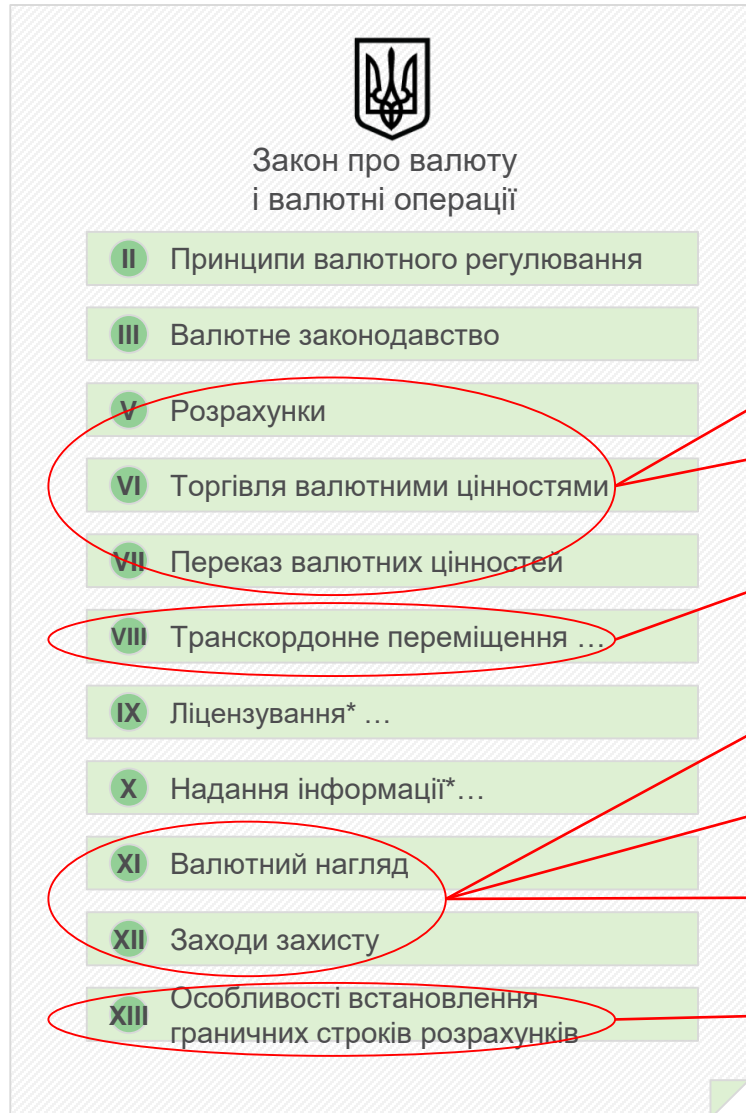

Здатність Національного банку попереджати і долати фінансові кризи незалежно від їх природи та створювати умови для економічного зростання

Закон України «Про валюту і валютні операції»: нова ліберальна модель валютного регулювання

Основні положення	Коментар
1 Свобода проведення валютних операцій	<ul style="list-style-type: none">• Дозволено все, що прямо не заборонено законом
2 Валютні цінності	<ul style="list-style-type: none">• Національна валюта• Банківські метали• Іноземна валюта
3 Усі розрахунки в гривні, крім	<ul style="list-style-type: none">• Іноземних інвестицій• Операцій небанк. установ• Операцій банків• Інші операції (МКУ, нпа НБУ)
4 Лише два типи ліцензій	<ul style="list-style-type: none">• Банківська (надає банкам право проводити валютні операції)• Валютна – для небанківських фінансових установ
5 Валютний нагляд	<ul style="list-style-type: none">• Органи: НБУ, ДФС• Агенти: уповноважені установиРизик-орієнтований підхід
6 Заходи захисту	<ul style="list-style-type: none">• Підтвердження ознак кризових явищ Радою НБУ• Строк – до 6 місяців (з можливістю пролонгації)• Звітування

Структура і логіка Закону відобразилась в системі нових підзаконних актів

Замість 56 підзаконних актів запроваджено 7 основних валютних регуляцій:

№1 Структура ринку та торгівля

№2 Розрахунки, купівля та перекази

№3 Транскордонне переміщення

№4 Критерії запровадження заходів захисту та їх загальний перелік

№5 Заходи захисту на валютному ринку та порядок їх застосування

№6 Інші інструменти стабілізації грошово-кредитного ринку

№7 Дотримання строків розрахунків

Нова модель нормативної бази

№1

Структура
ринку та
торгівля

№2

Розрахунки,
купівля та
перекази

№3

Транскордон
не
переміщення

№4

Перелік
можливих
заходів
захисту

№6

Інші
інструменти
стабілізації
грошово-
кредитного
ринку

№5

Перелік
запроваджен
их заходів
захисту

№7

Дотримання
строків
розрахунків

- постанови № 1-3 є постійно діючі нормативно-правовими актами і в повному їх обсязі діятимуть в період, коли Національний банк України не застосовуватиме відповідні заходи захисту, які може запроваджувати Національний банк за наявності ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, погіршення платіжного балансу України, виникнення обставин, що загрожуватимуть стабільності банківської та (або) фінансової системи;
- постанови № 4 та № 6 є постійно-діючими нормативно-правовими актами, які відповідно визначають перелік заходів захисту та критерії їх застосування (№4) та повідомну процедуру щодо кредитних договорів, незалежно від валюти кредиту/позики чи валюти розрахунку за кредитом/позикою (№6);
- постанова № 5 визначає, власне, заходи захисту, що запроваджуються Національним банком України та порядок їх застосування, уключаючи порядок здійснення валютних операцій в умовах запроваджених заходів захисту, які уводяться в дію одночасно з введенням в дію Законом і діятимуть до визнання їх Національним банком такими, що втратили чинність;
- постанова № 7 є постійно-діючим нормативно-правовим актом, який визначає порядок здійснення банками валютного нагляду за дотриманням резидентам встановлених Національним банком України граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, але застосовуватиметься у практичну діяльність лише у разі запровадження такого заходу захисту як встановлення граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів.

Нова модель нормативної бази

- **№ 8** Положення про порядок здійснення уповноваженими установами аналізу та перевірки документів (інформації) про валютні операції, яке визначає порядок застосування ризик-орієнтованого підходу у валютному нагляді з метою запобігання агентами (уповноваженими установами) проведенню їх клієнтами валютних операцій, що не відповідають вимогам законодавства України.
- **№ 13** Положення про валютний нагляд, що визначає основні засади здійснення Національним банком та уповноваженими установами валютного нагляду в Україні, підстави та порядок застосування Національним банком до уповноважених установ заходів впливу за порушення вимог валютного законодавства

Інші окремі НПА в сфері валютного регулювання:

- **№10** «Правила функц. Системи підтв. угод» - Перехід валютних цінностей у власність держави
- **№16** «Документ для обліку та реєстр. вал.- обм. операцій» - Інші НПА (потенційні).
- **№699** Застосування окремих вал. норм ВЕЗ«Крим»,

ЗУ «Про валюту і валютні операції» та нові НПА

Що змінилося?

1. **Збільшено граничний строк здійснення розрахунків** за експ.-імп. операціями до 365 днів та встановлено операції, на які цей строк не розповсюджується;
2. **Скасовано валютний нагляд** для експортно-імпортних операцій до 150 тис. грн.;
3. **Скасовано** норму обов'язкового продажу валюти бізнесом;
4. **Скасовано вимогу щодо попереднього резервування коштів** у гривні для купівлі валюти (так звану T+1);
5. **Скасовано ліміти на репатріацію** інвестицій та дивідендів (були у сумі 5 млн. євро та 12 млн. євро в місяць відповідно);
6. **Скасовано індивідуальні ліцензії** – замінено системою е-лімітів (€2 млн. в рік для юридичних осіб, €50 тис. в рік для фіз. осіб);
7. **Скасовано санкції** у вигляді припинення ЗЕД за порушення строків розрахунків;
8. **Скасовано заборону на дострокове погашення** зовнішніх запозичень (кредитів, позик);
9. **Дозволяється укладання форвардів для хеджування експортно-імпортних та боргових операцій** (з поставкою валюти та розрахунків);
10. **Дозволено** юридичним особам-нерезидентам відкривати рахунки в банках України;

ЗУ «Про валюту і валютні операції» та нові НПА

Що змінилося?

- 11. Реєстрацію зовнішніх запозичень замінено на повідомчий характер** - надання інформації (по суті скасовано дозвільну систему);
- 12. Дозволено фізичним особам купівлю іноземної валюти/БМ** без обмеження суми такої операції у касах та системах онлайн-банкінгу (було - до 150 тис. грн. на день в еквіваленті);
- 13. Дозволяється** банкам продавати державні ЦП, номіновані в іноземній валюті, своїм клієнтам як в гривні, так і в іноземній валюті. Купівля банками таких цінних паперів у клієнтів (крім банків) може здійснюватися лише у гривнях.
- 14. Дозволяється банкам укладання валютних СВОПів** з резидентами та нерезидентами;
- 15. Дозволяється фізичним особам переказувати іноземну валюту** за кордон без відкриття рахунку, якщо сума переказу не перевищує екв.150 тис. грн. в день (раніше – екв.15 тис.грн.) ;
- 16. Збільшено ліміт на купівлю БМ юридичними особами** з 3,21 тр. унції на тиждень (100г) до еквіваленту 150 тис. грн на день. Ліміт не розповсюджується на операції з купівлі БМ юридичних осіб, що ведуть господарську діяльність, пов'язану з використанням БМ;
- 17. Юридичним особам дозволяється ввіз вивіз готівкової ІВ та БМ** (якщо це передбачено їх статутом);
- 18. Дозволяється проведення платежів** у іноземній валюті за операціями зі страхування життя;

ЗУ «Про валюту і валютні операції» та нові НПА

Що змінилося?

- 19. Лібералізовано операції за ЛОРО рахунком** – дозволяється здійснювати інвестиції та кредитувати резидентів з рахунку ЛОРО в гривнях банку-нерезидента;
- 20. Купівля валюти в межах залишку на ЛОРО рахунку** – банкам-нерезидентам дозволено купувати валюту на всю суму залишку в гривнях на рахунку;
- 21. Накопичення валюти для погашення зовнішніх запозичень** - дозволяється купувати і накопичувати ІВ на рахунку для виплат по зовнішнім запозиченням;
- 22. Скасовано подвійний контроль (при надходженні ВМД до іншого банку)** – валютний нагляд здійснює лише банк, який отримав ВМД;
- 23. Здійснювати інвестиції в Україну дозволено** в валютах 1-ї та 2-ї груп класифікатора валют та гривнях;
- 24 Заборонено резидентам переказувати кошти для розміщення на власному рахунку, надання кредитів (позик, фінансової допомоги) нерезидентам, здійснення інвестицій в країну агресор/окупант, офшорні зони та країни, що не виконують/не належно виконують рекомендації FATF;**
- 25. Уніфіковано переміщення валютних цінностей через кордон** – обов'язкове декларування для всіх цінностей вартістю в €10 тис. Євро та більше (за курсом НБУ);
- 26. Запроваджено ризик-орієнтований валютний нагляд**

Ліміти валютних операцій: загальні вимоги

СУМА ЛІМІТУ	СУБ'ЄКТИ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ	ОСОБЛИВОСТІ
50 тис. євро на рік	Фізичні особи	Лімітується 4 види операцій: інвестиції за кордон, страхування життя, розміщення коштів на закордонних рахунках, надання коштів нерезидентам у позику
2 млн. євро на рік	Юридичні особи/ФОП	Лімітується низка валютних операцій (інвестиції за кордон, розміщення коштів на закордонних рахунках, надання коштів нерезидентам у позику, виплата бонусів тощо)

Е-ліміти: практика застосування

Види валютних операцій	Операції фізичних осіб		Операції юридичних осіб/ФОП	
	(е-ліміт 50 тис. євро)		(е-ліміт 2 млн. євро)	
	кількість операцій (од.)	загальний обсяг (тис. євро)	кількість операцій (од.)	загальний обсяг (тис. євро)
розміщення коштів на власному рахунку за межами України;	5 073	61 194	228	6 101
здійснення інвестиції за кордон;	2 164	16 042	144	27 596
надання нерезиденту позики, кредиту, поворотної фінансової допомоги;	21	340	37	3 794
інші валютні операції	96	88	314	16 109
Всього:	7354	77 664	723	53 600

За станом на 15 листопада 2019 р.

Валютний контроль на валютний нагляд – це зміна вивіски?

Валютний контроль

Формальний підхід

Валютний нагляд

- Мінімум власного аналізу та відповідальності
- Контроль всіх операцій без виключень
- Check-list: перевірка наявності документів із затвердженого переліку

- Базується на власному аналізі та відповідальності
- Ризик-орієнтований підхід
- Аналіз суті операції, а не форми

Впровадження ризик орієнтованого-підходу у валютному нагляді

Індикатори для виявлення сумнівних операцій

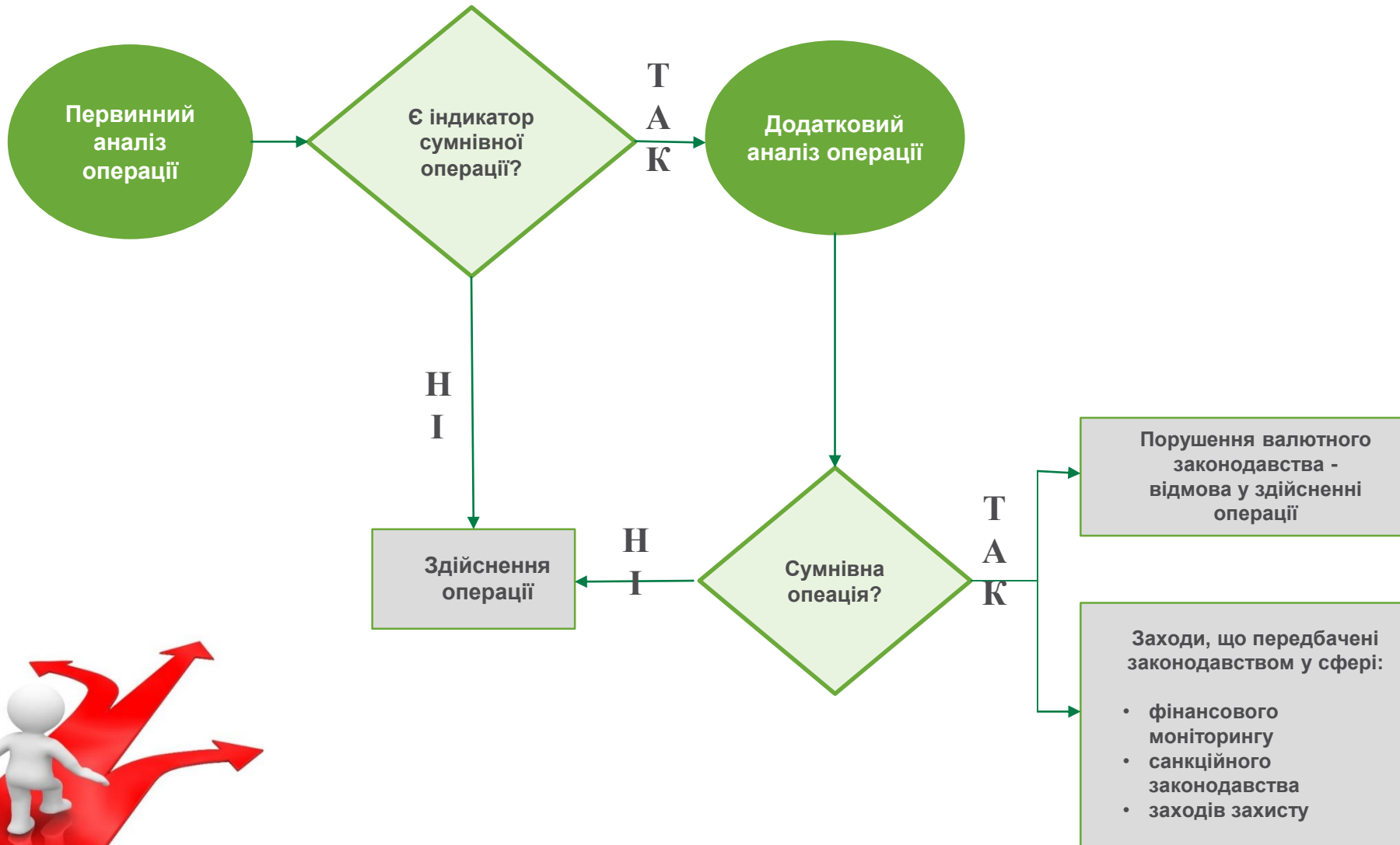
НОВІ

- Дроблення валютної операції з метою уникнення вимог і обмежень
- Здійснення операцій в межах встановленого НБУ ліміту (EUR 50,000/2,000,000 на рік)
- Невідповідність вартості зовнішнього залучення ринковим умовам
- Фінансова допомога - основне джерело походження коштів (активів)

ТІ, ЩО ІСНУВАЛИ ДО 07.02.2019

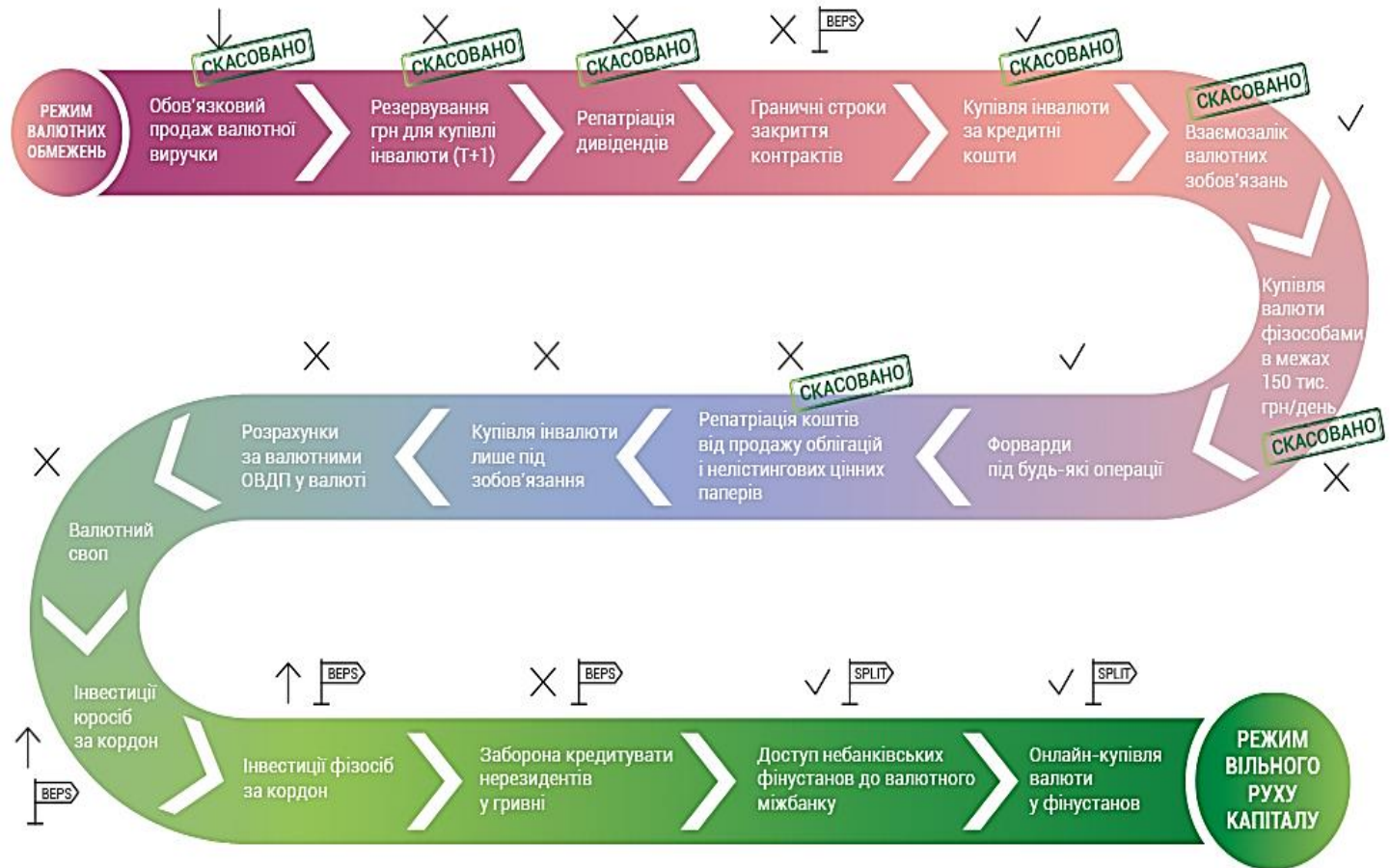
- Обсяг/вид/суть діяльності валютних операцій не відповідає звичайній діловій активності/змісту діяльності
- Відсутні економічна доцільність (сенс)/очевидна законна мета
- Операції фізичних осіб понад (UAH 150,000 крім навчання, лікування і т.п.)
- Невідповідність вартості продукції/робіт/послуг/активів ринковим умовам
- Операції здійснюються третіми особами або на користь третіх осіб (договори поруки, переведення боргу, заміна кредитора)
- Використання компаній-оболонок, ризикові юрисдикції (списки FATF, держава-агресор, тощо)
- Дивіденди, повернення інвестицій
- Інші індикатори на розсуд банку

Як банки здійснюють аналіз валютних операцій

Дорожня карта скасування валютних обмежень

(відповідно до темпів поліпшення макроекономічних умов)

Комунікації Національного банку України

- Веб-адреса: www.bank.gov.ua
- Електронна адреса: nbu@bank.gov.ua

The screenshot displays the website of the National Bank of Ukraine. The main header includes the bank's logo and name, along with navigation links for Monetary Policy, Financial Stability, Overview, Payments and Accounting, Financial Markets, Statistics, Hryvnia, and News. A search bar is located in the top right corner.

The main content area features a large banner for October 2019 inflation, showing a 6.5% year-over-year increase. Below the banner is a news article titled "Коментар Національного банку щодо рівня інфляції у жовтні 2019 року" (Commentary of the National Bank on the level of inflation in October 2019), dated November 11, 2019, at 18:07.

On the right side, there is a "Важливі показники" (Key Indicators) section with the following data:

Показник	Значення
Споживча інфляція (% річних)	6,5%
Облікова ставка (% річних)	1,75%
Офіційний курс до євро (грн → євро)	26,724494
Офіційний курс до дол. США (грн → дол. США)	24,22
Міжнародні резерви (млрд дол. США)	24,220132
Міжнародні резерви (млрд дол. США)	21,4

Below the indicators is a "Актуальні посилання" (Current Links) section with various articles and reports.

A navigation menu is open on the right side, with red arrows pointing to "Питання та відповіді" (Questions and Answers) and "Нормативна база" (Regulatory Framework).

<https://www.bank.gov.ua/>

Національний
банк України

[Web](#) ▪ [Facebook](#) ▪ [Twitter](#) ▪ [Flickr](#) ▪ [Youtube](#) ▪ [Instagram](#)